

Kucharski Dominik, Zatrudnianie obywateli Ukrainy w strukturach administracji samorządowej i rządowej

Autor:

Kucharski Dominik

Rodzaj:

komentarz praktyczny

Z dniem 15.04.2022 r. z mocą od 24.02.2022 r. weszła w życie ustawa o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw, która wprowadziła możliwość zatrudniania obywateli Ukrainy na stanowiskach pomocniczych i obsługi w administracji bez konieczności potwierdzenia znajomości języka polskiego.

W następstwie konfliktu zbrojnego zaistniałego na terytorium Ukrainy, polski ustawodawca przyjął ustawę z 12.03.2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa – dalej: u.p.o.u., która weszła w życie z mocą wsteczną od 24.02.2022 r.

Ustawa stanowi odpowiedź ustawodawcy, na zjawisko masowego napływu do Rzeczypospolitej Polskiej obywateli Ukrainy, szukających schronienia przed działaniami zbrojnymi w Ukrainie.

W ramach ustawy, przewidziano wiele rozwiązań, umożliwiających przede wszystkim zalegalizowanie pobytu obywateli Ukrainy w Rzeczypospolitej Polskiej, ale też ich asymilację w polskim społeczeństwie.

W związku jednak z tym, że u.p.o.u., nie zawierała wielu regulacji dotyczących zasad zatrudniania obywateli Ukrainy w Polsce, konieczna stała się jej nowelizacja, która wprowadziłaby rozwiązania, ułatwiające zatrudnienie obywateli Ukrainy w Polsce.

Z tego względu, mocą ustawy z 08.04.2022 r. o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw – dalej u.z.u.p.o., wprowadzono szereg regulacji, ułatwiających obywatelom Ukrainy, podjęcie zatrudnienia w Rzeczypospolitej Polskiej.

Wprowadzony mocą art. 1 pkt 14 u.z.u.p.o. przepis art. 23a u.p.o.u., przewiduje ułatwienia w zatrudnianiu obywateli Ukrainy w strukturach administracji samorządowej i rządowej.

Obywatele Ukrainy, będą mogli być zatrudniani w administracji samorządowej jako pracownicy samorządowi oraz w administracji rządowej, w ramach korpusu służby cywilnej, a także poza korpusem służby cywilnej. Przepis ten, zgodnie z dyspozycją art. 33 u.z.u.p.o., obowiązuje z mocą wsteczną od 24.02.2022 r.

1. Zatrudnianie obywateli Ukrainy w strukturze administracji samorządowej

1.1. Wymóg legalnego pobytu

Zgodnie z brzmieniem art. 23a ust. 1 u.p.o.u. w administracji samorządowej będą mogli być zatrudniani obywatele Ukrainy, jeżeli:

- przebywają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej legalnie;
- ich pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny na podstawie art. 2 ust. 1 u.p.o.u.

W kontekście pierwszej z ww. grup, należy wskazać, że chodzi w tym przypadku o obywateli Ukrainy, którzy przebywają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej zgodnie z przepisami ustawy z 12.03.2013 r. o cudzoziemcach. Dotyczy to najczęściej obywateli Ukrainy, którzy np. przebywali na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej od dłuższego czasu, z przyczyn niezwiązanych z konfliktem zbrojnym, który rozpoczął się na terytorium Ukrainy w dniu 24.02.2022 r.

Druga wymieniona grupa, która może podjąć zatrudnienie w administracji samorządowej, to obywatele Ukrainy, którzy przybyli legalnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w okresie od 24.02.2022 r. do dnia określonego w przepisach wydanych na podstawie art. 2 ust. 4 u.p.o.u. (przy czym dzień ten nie został jeszcze określony) i deklarują zamiar pozostania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

1.2. Szczegółowe zasady zatrudniania obywateli Ukrainy w administracji samorządowej

Zasady zatrudniania obywateli Ukrainy, reguluje art. 23a ust. 1 i 4 u.p.o.u., który jako przepis szczególny, modyfikuje w odniesieniu do tych osób, niektóre zasady zatrudniania pracowników samorządowych, określone w ustawie z 21.11.2008 r. o pracownikach samorządowych – dalej u.p.s.

Zgodnie z art. 23a ust. 1 u.p.o.u., obywatele Ukrainy, mogą być zatrudniani na stanowiskach pomocniczych i obsługi w jednostkach wymienionych w art. 2 u.p.s.

W świetle ww. regulacji, należy zauważyć, że spośród wskazanych w art. 4 ust. 2 u.p.s., stanowisk, na których mogą być zatrudniani pracownicy samorządowi, a więc stanowisk urzędniczych, pomocniczych i obsługi, obywatele Ukrainy, będą mogli być zatrudniani tylko na stanowiskach pomocniczych i obsługi.

Obywatele Ukrainy, mogą podejmować zatrudnienie na stanowiskach pomocniczych i obsługi w:

- urzędach marszałkowskich oraz wojewódzkich samorządowych jednostkach organizacyjnych;
- starostwach powiatowych oraz powiatowych jednostkach organizacyjnych;
- urzędach gmin, jednostkach pomocniczych gmin, gminnych jednostkach budżetowych i samorządowych zakładach budżetowych;
- biurach (ich odpowiednikach) związków jednostek samorządu terytorialnego oraz samorządowych zakładów budżetowych utworzonych przez te związki;
- biurach (ich odpowiednikach) jednostek administracyjnych jednostek samorządu terytorialnego.

Zgodnie z art. 23a ust. 4 u.p.o.u., obywatel Ukrainy, ubiegający się o zatrudnienie w administracji samorządowej, nie musi spełniać wymogu określonego w art. 11 ust. 3 u.p.s., tj. nie musi legitymować się dokumentem, potwierdzającym znajomość języka polskiego.

Powyższe oznacza, że obywatel Ukrainy, ubiegający się o zatrudnienie w administracji samorządowej, powinien legitymować się znajomością języka polskiego, lecz nie musi wykazywać tego dokumentem, tak jak wymaga tego przepis art. 11 ust. 3 u.p.s.

Należy zaznaczyć, że wobec braku innych regulacji, dotyczących zasad zatrudniania obywateli Ukrainy w administracji samorządowej, będą obowiązywać w tym zakresie ogólne przepisy u.p.s.

W efekcie, zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 3 u.p.s., podstawą nawiązania stosunku pracy obywateli Ukrainy na stanowiskach pomocniczych i obsługi, będzie w tym przypadku umowa o pracę.

Ponadto, obywatel Ukrainy, ubiegający się o zatrudnienie na stanowisku pomocniczym i obsługi, jest zobligowany spełnić wymogi wskazane w art. 6 ust. 1 pkt 2 i 3 u.p.s., tj. musi posiadać pełną zdolność do czynności prawnych oraz korzystać z pełni praw publicznych, a także musi posiadać kwalifikacje zawodowe wymagane do wykonywania pracy na określonym stanowisku. Ten ostatni wymóg, w praktyce nie będzie miał jak się wydaje większego znaczenia z uwagi na fakt, że stanowiska pomocnicze i obsługi mają często charakter pracy fizycznej, nie wymagającej szczególnych kwalifikacji czy uprawnień.

2. Zatrudnianie obywateli Ukrainy w strukturze administracji rządowej

2.1. Wymóg legalnego pobytu

Zgodnie z art. 23a ust. 2 u.p.o.u. warunkiem zatrudnienia obywateli Ukrainy w administracji rządowej, jest ich legalne przebywanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, na takich samych zasadach, jak przy zatrudnieniu w administracji samorządowej. W zakresie legalnego pobytu, jako warunku zatrudnienia w administracji rządowej, odsyłam więc do przesłanek wskazanych w pkt 1.1. niniejszego komentarza.

2.2. Szczegółowe zasady zatrudniania obywateli Ukrainy w administracji rządowej – służbie cywilnej

Przepis art. 23a ust. 2 u.p.o.u., przewiduje możliwość zatrudniania obywateli Ukrainy we wszystkich urządach, wskazanych w art. 2 ust. 1 ustawy z 21.11.2008 r. o służbie cywilnej – dalej u.s.c. W istocie więc, obywatele Ukrainy, mogą być zatrudniani we wszystkich urządach, w których zatrudnieni są pracownicy, tworzący korpus służby cywilnej. Możliwość zatrudnienia, ograniczona jest jednak w tym przypadku wyłącznie do tych stanowisk, na których wykonywana praca nie polega na bezpośrednim lub pośrednim udziale w wykonywaniu władzy publicznej i funkcji mających na celu ochronę generalnych interesów państwa.

Oznacza to, że obywatele Ukrainy, nie będą mogli być zatrudniani np. na stanowiskach, na których wydaje się decyzje administracyjne, albo na których pracownicy mają dostęp do tajemnicy państwowej.

Obywatele Ukrainy, ubiegający się o zatrudnienie w urządach wskazanych w art. 2 ust. 1 u.s.c., powinni spełniać wymogi określone w art. 4 u.s.c. za wyjątkiem wynikającego z art. 4 pkt 1 w zw. z art. 5 ust. 2 u.s.c. wymogu wykazania się dokumentem znajomości języka polskiego.

W efekcie, na stanowisku w służbie cywilnej, może być zatrudniony obywatel Ukrainy, który:

- korzysta z pełni praw publicznych,
- nie był skazany prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe,
- posiada kwalifikacje wymagane na danym stanowisku pracy,
- cieszy się nieposzlakowaną opinią,
- posiada znajomość języka polskiego.

2.3. Szczegółowe zasady zatrudniania obywateli Ukrainy w administracji rządowej – poza służbą cywilną

Obywatele Ukrainy, zgodnie z dyspozycją art. 23a ust. 3 u.p.o.u., mogą być również zatrudniani na stanowiskach w urzędach, wymienionych w art. 1 ust. 2 ustawy z 16.09.1982 r. o pracownikach urzędów państwowych - dalej u.p.u.p., do których nie stosuje się przepisów u.s.c. Osoby te, podobnie jak w przypadku zatrudniania w ramach służby cywilnej, mogą wykonywać wyłącznie pracę na stanowiskach, na których praca nie polega na bezpośrednim lub pośrednim udziale w wykonywaniu władzy publicznej i funkcji mających na celu ochronę generalnych interesów państwa. Obywatel Ukrainy, ubiegający się o takie stanowisko, musi ponadto spełniać wymogi wskazane w art. 3 pkt 2-5 u.p.u.p.